

Nr 41*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner rörande befrielse från bensinskatt och differentiering av skatt på bensen och olja.*

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:39 av herr *Strandberg* och II:57 av herr *Petersson*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av bensinskatteförordningen att restitution möjliggöres av skatt på sådan bensen som utnyttjas för den renskötande befolkningens snöscoters;

2) de likalydande motionerna I:323 av herr *Per Jacobsson* och II:426 av herr *Westberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag innebärande att pristillägget på bensen och olja för zonerna 3, 4 och 5 tas bort och att en motsvarande prisreduktion genomförs för eldningsolja, varvid Kungl. Maj:t särskilt bör beakta möjligheten att åstadkomma prisutjämnningen genom en differentiering av skatten på bensen och olja; ävensom

3) de likalydande motionerna I:578 av herr *Schött* samt II:741 av herrar *Thylén* och *Bengtson* i Solna, varit hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning om möjligheterna att införa antingen färgad skattefri bensen för motorbåtar eller bensen med en skattebelastning som endast motsvarar de verkliga kostnader som motorbåtarna förorsakar samhället.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I:39, II:426 och II:741.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt utgår skatt för bensen och vissa alkoholer. Vidare utgår enligt förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt sådan skatt för de varuslag, som avses i 1 § bensinskatteförordningen, och slutligen utgår även skatt på bensen enligt förordningen den 4 februari 1966 (nr 21) om särskild skatt på motorbränslen. Varje liter bensen beskattas således för närvarande med 43 öre bensinskatt, 9 öre allmän energiskatt och 5 öre särskild skatt på motorbränslen eller sammanlagt 57 öre.

För eldningsolja utgår endast allmän energiskatt med 25 kr. per m³ för lättare oljor och 16 kr. per m³ för tyngre.

Brukare av bensindrivna traktorer och skördetröskor åtnjuter individuell restitution av bensinskatt medan trädgårdsnäringen och fisket får kollektiva anslag som gottgörelse för erlagd bensinskatt. Med anledning av det här aktuella motionsyrkandet om befrielse för motorbåtar från bensinskatt kan nämnas att för budgetåret 1967/68 föreslagits ett bidrag på 4,2 milj. kr. till småbåtshamnar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen. Några säkra uppgifter om fritidsbåtarnas bensinförbrukning har inte kunnat erhållas. Enligt uppgifter från fritidsbåtarnas organisationer till bilskatteutredningen skulle inleveransen av drivmedelsskatter röra sig om 20—25 milj. kr. per år för fritidsbåtsägarnas del. Om med drivmedelsskatter avses alla de tre nu utgående skatterna på bensin kan bensinskattens andel beräknas motsvara 15—19 milj. kr. Frågan om restitution eller skatteavlyftning berör endast den till vägväsendet specialdestinerade bensinskatten.

Frågan om befrielse för motorbåtar från bensinskatt eller om restitution av skatt på bensin till snöscooter, som används för renskötsel, har inte tidigare prövats av riksdagen. Spörsmålen har dock tangerats i samband med behandlingen av motioner rörande restitution av skatt på bensin, som använts till motorsågar. Senast 1966 års riksdag hänvisade i sistnämnda fråga (BevU 1966:26) till att bilskatteutredningen har att pröva alla problem som sammanhänger med att drivmedelsskatterna belastar vissa näringsgrenar utöver den direkta nytta de har av vägväsendet och att frågan om bensinskattbelastningen på motorsågarna därför borde behandlas i samband med drivmedelsbeskattningen i övrigt.

Yrkanden om differentiering av drivmedelsbeskattningen har tidigare avvisats av riksdagen. Då frågan behandlades av 1965 års riksdag anförde bevillningsutskottet (BevU 1965:16) bl. a. följande. Utskottet finner det vara praktiskt ogörligt att ernå det av motionärerna åsyftade resultatet genom en differentiering av drivmedelsskatterna. Den första förutsättningen för förslaget genomförande torde vara att oljebolagen sinsemellan tillämpar enhetliga priser inom de olika försäljningszonerna, vilket ingalunda är fallet. En dylik åtgärd skulle ej heller vara möjlig utan att drivmedelspriserna låstes och den fria konkurrensen således sattes ur spel.

Motionerna

I *motionerna I:39* och *II:57* framhålls att inom renskötselns område införes successivt modern utrustning för att underlätta den renskötande befolkningens arbete. Under senare år har särskilt snöscooters kommit till användning i allt större utsträckning och avsevärt underlättat framkomligheten. Som bekant arbetar rennäringsen med betydande problem med relativt minskande lönsamhet som följd. Den senaste offentliga bekräftelsen härpå är de 400 000 kronor som ställts till rennäringsens förfogande med anledning av årets besvärliga renbetesförhållanden. Det måste även ur samhällets synpunkt vara angeläget att i rennäringsen utnyttjas nutida hjälpmedel för rationell näringsutövning. Snöscooter är ett sådant transportfordon som utgör en nödvändig utrustning för rennäringsen rationella drift. Det synes då oriktigt att detta

transportredskap skall belastas med den höga bensinskatten. Inom andra näringsområden t. ex. jordbruk, fiske m. fl. har man tidigare insett att där utnyttjade motorer och icke väggående fordon icke skall belastas med bensinskatt. Särskilda system för restitution av erlagd skatt har därför införts. Motsvarande princip som tillämpas i fråga om jordbrukets bensindrivna traktorer bör enligt motionärernas mening också kunna tillämpas i fråga om snöscooters, som utnyttjas för renskötsel.

De s. k. zontläggningen medför — konstateras det i *motionerna I:323* och *II:426* — att främst Norrland får högre drivmedelspriser än landet i övrigt. De stora avstånden och det faktum att man i avsevärd utsträckning är hänvisad till landsvägstransporter medför höga transport- och resekostnader. Även kostnaderna för uppvärmning av bostäder blir större i de fall där uppvärmning sker med flytande bränsle. En utjämning av priserna på bensin och olja medför en rent lokaliseringpolitisk effekt därigenom att gynnsammare förutsättningar skapas för industrier i Norrland och andra perifera delar av landet. Den lokaliseringpolitiska effekten framhölls också av kommittén för näringslivets lokalisering, som bland annat uttalade: »Kommittén anser, att en prisutjämning på bensin och olja utgör ett viktigt led i strävandena att förbättra lokaliseringsbetingelserna i vissa delar av Norrland.» Enligt motionärernas mening är en prisutjämning på bensin och olja i hög grad motiverad. Frågan är bara hur denna prisutjämning skall åstadkommas. Lokaliseringskommitténs förslag om en överenskommelse mellan oljebranschen och statsmakterna är givetvis en möjlighet. Det är emellertid osäkert om denna väg är framkomlig. Därför borde man ånyo allvarligt överväga att åstadkomma den åsyftade prisutjämningen genom en differentiering av drivmedelsskatten. När förslag härom tidigare framförts har de avvisats med hänvisning till att inom beskattningsrätten tillämpas principen att statlig skatt skall uttagas efter en enhetlig skattesats för hela landet. Enligt motionärernas mening bör man — för att på enkelt sätt uppnå en önskvärd lokaliseringpolitisk och i viss utsträckning social reform — i förevarande fall kunna göra ett undantag från principen. Oavsett vilket sätt som väljes för att uppnå en utjämning av priserna på bensin och olja, är ett statligt initiativ nödvändigt. En sådan reform som ovan nämnts bör nu komma till stånd. Reformen bör genomföras i enlighet med lokaliseringskommitténs förslag så att pristillägget för zonerna 3, 4 och 5 borttas för motordrivmedlen och att en motsvarande prisreduktion genomförs för eldningsoljan.

Motionärerna i *motionerna I:578* och *II:741* erinrar om att enligt gällande principer skall intäkter av fordons- och bensinskatt användas för vägväsendet. Från denna regel göres endast vissa undantag. Ägare av motorbåtar och segelbåtar med hjälpmotor, vilka uppgår till stort antal och ökar med varje år, erlägger årligen avsevärda belopp i bensinskatt. Av dessa intäkter användes endast en mycket liten del för ändamål, som kommer berörda kategorier till godo. Av rättviseskäl borde det vara angeläget att finna ett system varigenom de undgår denna beskattning. En möjlighet vore att som redan skett i andra länder införa s. k. färgad bensin och sälja denna till båtägarna antingen skattefritt eller endast belastad med skatt för de kostnader som motorbåtarna kan anses förorsaka samhället.

Utskottet

I motionerna I:39 och II:57 begärs sådan ändring av bensinskatteförordningen att de renskötande samerna kan få restitution av skatt på bensin, som använts för snöscoters. Ett till sina verkningar likartat yrkande framställs i motionerna I:578 och II:741, där motionärerna begär utredning i syfte att ge motorbåtsägare möjlighet att inköpa skattefri eller lägre beskattad bensin för drift av båtmotorer. En fråga av delvis annorlunda karaktär tas upp i motionerna I:323 och II:426, där motionärerna framställer yrkande om åtgärder för att åstadkomma en prisutjämning för bensin och olja mellan olika delar av landet genom en differentiering av beskattningen.

Utskottet har under senare år haft anledning att upprepade gånger pröva motionsyrkanden om befrielse från eller restitution av skatt på bensin, som inom skogsbruket använts för drift av motorsågar. Utgångspunkten för dessa motioner har genomgående varit att bensinskatten är avsedd att täcka vissa med vägväsendet förenade kostnader och att denna skatt följaktligen inte bör drabba bensin för motorsågar. Utskottet har i sådant sammanhang haft anledning framhålla, att den tekniska utvecklingen medfört att stora grupper av bensinförbrukare i princip kan göra lika välgrundade anspråk på restitution av bensinskatt som skogsarbetarna och därvid hänvisat till den ökade användningen av beskattad bensin för bl. a. motorbåtar och snöscoters. Samtidigt har utskottet understrukit att de restitutionsanspråk som kan resas på grund av bensinens användning i förvärvsverksamhet måste anses väga tyngre än de anspråk som huvudsakligen hänför sig till fritidssysselsättningar. Då frågan om skatt på bensin för motorsågar behandlades av 1966 års riksdag hade utskottet fått uppgift från bilskatteutredningen — som även skall pröva frågan om avlyftning av bensinskatt för de näringsgrenar som använder bensin för andra ändamål än drift av motorfordon — att utredningens förslag kunde förväntas under år 1967 och således ligga till grund för proposition till 1968 års riksdag. Enligt vad utskottet nu erfarit är det osäkert om denna tidsplan kan följas. Under vissa förutsättningar räknar dock utredningen med att restitutionsfrågorna kan brytas ut och särbehandlas inom den från början avsedda tiden.

Att utskottet i detta sammanhang redovisat frågan om skatteavlyftning för bensin till motorsågar beror på att detta spørsmål i huvudsak inrymmer samma problem som nu aktualiserats i motionerna om skatteavlyftning för snöscoters och motorbåtar. Skillnaden är dock i fråga om motorbåtarna att det här i huvudsak rör sig om bensinförbrukning i samband med fritidssysselsättning, vilket knappast kan ge frågan prioritet. Härtill kommer att företrädare för båtägarnas organisationer vid överläggningar med bilskatteutredningen förklarat sig nöjda med den nuvarande formen för kollektiv restitution genom anslag till byggande av småbåtshamnar m. m. Dessa anslag avräknas från bilskattemedlen. Vad gäller bensin för snöscoters inom rennäringen kan först konstateras att denna förbrukning sannolikt är förhållandevis obetydlig. Man kan visserligen som motionärerna gör jämföra snöscoters med jordbrukets bensindrivna traktorer och skördetröskor, men frågan är dock om en sådan jämförelse är rättvisande, då samernas användning av snöscoters knappast torde vara

begränsad endast till renskötsel. Det kan erinras om att snöscooters även har viss användning inom turisthotellens verksamhet, varför ett bifall kan leda till motsvarande krav på skattelättnader från detta håll.

Med de anförda synpunkterna har utskottet endast velat påvisa vissa frågeställningar som måste beaktas. Det finns enligt utskottets mening anledning understryka att de tidigare nämnda kraven på skattelättnader för bensin till motorsågar framstår som ett betydligt angelägnare önskemål än de nu behandlade motionsyrkandena. Med hänsyn härtill och till att bilskatteutredningen redan har tagit upp restitutionsoch avlyftningsfrågorna till behandling finner utskottet inte skäl att tillstyrka motionerna I:39 och II:57 eller I:578 och II:741.

Vad slutligen gäller yrkandet om differentiering av skatten på bensin och olja har utskottet tidigare bestämt avstyrkt en dylik åtgärd med hänvisning till att förslaget uppenbarligen förutsätter vittgående näringspolitiska ingripanden för att kunna ge önskat resultat. Även om de lokaliseringspolitiska synpunkter som motionärerna åberopar i och för sig kan vara värda beaktande och även om vissa åtgärder tidigare vidtagits inom beskattningen för att tillgodose lokaliseringspolitiska syften måste det dock enligt utskottets mening anses vara en från skatteteknisk synpunkt olycklig väg som motionärerna förordar, när de vill differentiera skattesatserna för bensin och olja. Självfallet kan man genom differentieringen av beskattningen i teorin tillgodose åtskilliga av de anslagskrav som reses, men följderna härav skulle bli att man får ett ohanterligt skattesystem med minskade inkomster och ökande utgifter för uppbörd och kontroll. Motionärerna har inte heller beaktat att deras förslag är omöjligt att genomföra i fråga om eldningsolja, som i de i motionerna avsedda områdena belastas med tillägg, vilka är väsentligt högre än den skatt som utgår för denna vara.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I:323 och II:426.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:39 av herr Strandberg och II:57 av herr Petersson om restitution av skatt å bensin för snöscooter använd i renskötsel,

2) de likalydande motionerna I:323 av herr Per Jacobsson och II:426 av herr Westberg m. fl. om differentiering av skatten på bensin och olja, ävensom

3) de likalydande motionerna I:578 av herr Schött samt II:741 av herrar Thylén och Bengtson i Solna om befrielse för motorbåtar från bensinskatt,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 april 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Yngve Nilsson, Stefanson, Tage Johansson, Lundström, Paul Jansson, Arne Pettersson och Mattsson; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Asp, Andersson i Essvik, Forsberg, Hammarsten, Sterne, Josefsson i Halmstad, Dahlgren och Börjesson i Falköping.